

GENDER IDENTITY IN THE NOVELS OF MARIO VARGAS LLOSA: A QUEER THEORETICAL PERSPECTIVE

Nguyen Thi Thu Giang

VNU - HCM, USSH - University of Social Sciences and Humanities

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	07/01/2025	Sexual discourse is a significant feature that highlights the distinctive identity of Latin American literature on the global literary map. Using a primary research approach that combines queer theory with historical-cultural analysis and discourse criticism, this article explores the issue of gender identity in the novels of Mario Vargas Llosa. The study reveals that his novels portray characters with fragmented identities, exhibiting numerous manifestations of non-normative sexualities, and living in constant tension between social expectations and individual desires. Through such portrayals, Llosa challenges, redefines, and blurs the boundaries of traditional norms regarding gender, sexuality, and identity, emphasizing their non-conformity, diversity, and fluidity. Furthermore, by underscoring how gender identity is shaped by power relations and cultural systems, Llosa's fiction also serves as a critique of the dominant structures that impose fixed gender and sexual norms in Peruvian society. His work not only resists these hegemonic discourses but also opens a narrative space for marginalized identities to be represented and renegotiated within literature.
Revised:	25/6/2025	
Published:	25/6/2025	
KEYWORDS		
Latin American literature		
Mario Vargas Llosa		
Queer Theory		
Deviant sexuality		
Gender identity		

VẤN ĐỀ CĂN TÍNH GIỚI TRONG TIỂU THUYẾT MARIO VARGAS LLOSA TỪ GÓC NHÌN CỦA THUYẾT LỆCH PHA

Nguyễn Thị Thu Giang

Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh - Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn

THÔNG TIN BÀI BÁO		TÓM TẮT
Ngày nhận bài:	07/01/2025	Diễn ngôn tính dục là một đặc trưng quan trọng, góp phần làm nổi bật bản sắc riêng của văn học Mỹ Latinh trên bản đồ văn học thế giới. Với phương pháp nghiên cứu chính là tiếp cận vấn đề tính dục từ thuyết lệch pha kết hợp với phương pháp lịch sử - văn hóa và phê bình diễn ngôn, bài viết phân tích vấn đề căn tính giới trong tiểu thuyết của Mario Vargas Llosa. Nghiên cứu cho thấy các tiểu thuyết của ông đã khắc họa các nhân vật có bản dạng phân mảnh với rất nhiều biểu hiện của tính dục lệch chuẩn, sống trong mâu thuẫn giữa áp lực xã hội và bản năng cá nhân. Thông qua đó, Llosa đã tái định nghĩa, chất vấn và làm mờ ranh giới của các chuẩn mực truyền thống về giới tính, tính dục và bản dạng nhằm làm nổi bật sự phi chuẩn, đa dạng và linh hoạt của căn tính giới. Ngoài ra, với việc nhấn mạnh căn tính giới còn chịu ảnh hưởng của quyền lực và văn hóa, tiểu thuyết của Llosa đồng thời cũng là tiếng nói phê phán các hệ thống quyền lực áp đặt chuẩn mực giới tính và tính dục trong xã hội Peru.
Ngày hoàn thiện:	25/6/2025	
Ngày đăng:	25/6/2025	
TỪ KHÓA		
Văn học Mỹ Latinh		
Mario Vargas Llosa		
Thuyết lệch pha		
Tính dục lệch chuẩn		
Căn tính giới		

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.11826>

Email: nttgiang@agu.edu.vn

<http://jst.tnu.edu.vn>

298

Email: jst@tnu.edu.vn

1. Giới thiệu

Diễn ngôn tính dục như một dòng chảy xuyên suốt lịch sử văn hóa nhân loại, vừa phản ánh vừa định hình tư tưởng thẩm mỹ, quan niệm về con người và thế giới. Tính dục trong văn học Mỹ Latinh mang những nét đặc trưng rất riêng biệt với rất nhiều hiện tượng lệch chuẩn, phản ánh xã hội đa nguyên với các yếu tố như Kỵto giáo, truyền thống và hiện đại. Diễn ngôn tính dục chính là một đặc trưng quan trọng, góp phần làm nổi bật bản sắc riêng của văn học Mỹ Latinh trên bản đồ văn học thế giới. Trong đó, các tiểu thuyết của Mario Vargas Llosa ở giai đoạn *Latin American Boom* đã khai thác mạnh mẽ chủ đề tính dục với cách tiếp cận vô cùng phức tạp và mang tính hai mặt: không khuyến khích nhưng cũng không phê phán khắc nghiệt, mà đơn giản phơi bày các ẩn ức sâu kín của con người thông qua các câu chuyện về tình dục bị ngăn cấm. Việc giải mã các thông điệp tính dục trong sáng tác của Mario Vargas Llosa - chủ nhân giải Nobel văn học 2010 - mở ra nhiều hướng nghiên cứu tiềm năng, đồng thời đặt ra thách thức lớn về cách tiếp cận và phân tích.

Nghiên cứu về chủ đề tính dục trong tiểu thuyết của Mario Vargas Llosa đã đạt được nhiều thành tựu đáng kể. Các nhà nghiên cứu như Kaminsky [1], Irvine [2] và Ahmed [3] đã nhận định rằng tính dục trong tiểu thuyết Llosa không chỉ là một yếu tố tự sự mà còn là công cụ để chất vấn các chuẩn mực xã hội và ý thức hệ, đặc biệt qua các nhân vật nữ tự do tính dục: *“Thực ra, cách Llosa xây dựng hình tượng người phụ nữ tự do về tình dục chỉ càng củng cố ham muốn của nam giới và sự thống trị của hệ tư tưởng gia trưởng đối với phụ nữ”* [3, tr. 317]. Cũng có cùng mối quan tâm đến hình tượng các nhân vật nữ khi nghiên cứu về chủ đề tính dục trong tiểu thuyết Llosa, hai nghiên cứu của G. Vasuki cùng cộng sự [4] và J. Sarma [5] mang đến những góc nhìn độc đáo: Vasuki và Madhumidha Stri [4] phân tích quá trình hai nhân vật Bonifacia và Lalita phải hứng chịu sự bóc lột tình dục trong xã hội phụ quyền và cách họ vươn lên, giành được quyền tự chủ và tự do cá nhân: *“Trong tiểu thuyết Ngôi nhà xanh, Vargas Llosa miêu tả một xã hội Peru vốn dĩ mang tính phân biệt giới tính, thiên vị dựa trên giai cấp xã hội và bị chi phối bởi một đời sống chính trị và văn hóa cực kỳ xấu xa và đạo đức giả. Trong bối cảnh văn hóa và xã hội này, ông tạo ra những nhân vật nữ không chỉ bác bỏ các cấu trúc điển hình của văn hóa gia trưởng mà còn phản đối bản chất phân biệt giới tính của một xã hội ưu ái nam giới hơn nữ giới. [...] Họ xuất hiện như những tác nhân của sự thay đổi và giải phóng, dù chỉ mang tính biểu tượng, dẫn đến sự trao quyền cho phụ nữ ở khu vực Mỹ Latinh”* [4, tr. 1897]. Trong khi đó, tác giả Sarma [5] đã nhấn mạnh rằng nhân vật gái mại dâm vừa là nạn nhân của sự áp bức và bóc lột tình dục trong xã hội phụ quyền, vừa là biểu tượng của sự giải phóng tình dục: *“Trong tiểu thuyết Đại úy Pantoja và dịch vụ đặc biệt, Llosa tập trung vào chủ đề tính dục nữ, đặc biệt là hình ảnh gái mại dâm. Trong số tất cả các phụ nữ ở Peru, gái mại dâm chiếm một vị trí đặc biệt trong các tác phẩm của Llosa. Như những nạn nhân của một xã hội tàn ác, gái mại dâm đủ điều kiện để nhận được lòng trắc ẩn mang tính chính trị của Vargas Llosa”* [5, tr. 46]. Llosa phê phán mạnh mẽ những chuẩn mực xã hội bất công và nỗ lực mang lại cái nhìn nhân văn hơn về những người phụ nữ bị gạt ra bên lề xã hội. Điểm giao thoa của cả hai nghiên cứu là sự phê phán mạnh mẽ xã hội phụ quyền.

Ở Việt Nam, từ khi quyển tiểu thuyết *Dì Hulia và nhà văn quèn* được dịch vào năm 1986, các nhà nghiên cứu cũng bắt đầu chú ý đến vấn đề tính dục trong tiểu thuyết Llosa. Tác giả Lê Ngọc Phương [6] nhấn mạnh rằng chủ đề tính dục trong tiểu thuyết của Mario Vargas Llosa được sử dụng như một công cụ để phản ánh sự bất công xã hội và phân biệt chủng tộc trong bối cảnh hậu thực dân, chẳng hạn như trong tác phẩm *Thành phố và lũ chó*: *“Tác phẩm là thế giới của những cô gái da màu làm điểm. Họ là công cụ làm thỏa mãn bản năng tính dục của đàn ông, mỗi ngày “tiếp” hàng chục những học viên trốn ra từ trường quân sự. Giống với Márquez trong Sống để kể lại, Hồi ức về những cô gái điểm buồn của tôi hay Tình yêu thời thổ tả, Llosa cho thấy nỗi cay đắng của những cô gái điểm - luôn luôn là những cô gái lai da màu - tầng lớp bị xếp vào loại hạ đẳng và làm những nghề thấp kém nhất xã hội. Cũng giống với Márquez, Llosa nghiêng về việc mô tả người da trắng trong xã hội, nhưng đồng thời tiểu thuyết của ông vẫn luôn cho thấy nạn*

phân biệt chủng tộc còn tồn tại trong văn hóa Mỹ Latinh” [6, tr. 39]. Trong một bài viết khác, dưới góc nhìn so sánh, tác giả Lê Ngọc Phương [7] tiếp tục phân tích các yếu tố tính dục trong tiểu thuyết của Gabriel García Márquez và Mario Vargas Llosa và vai trò của chúng trong việc phản ánh mối quan hệ phức tạp giữa cá nhân và xã hội, cũng như để phê phán các cấu trúc quyền lực gia trưởng. Tương tự, bài viết *Sức mạnh diễn ngôn tính dục trong một số tiểu thuyết Mỹ Latinh hiện đại* của tác giả Nguyễn Thành Trung [8] cũng đã khẳng định diễn ngôn tính dục chính là phương tiện đắc dụng để các tác giả Mỹ Latinh hiện đại - trong đó có Llosa - chất vấn và thách thức các chuẩn mực xã hội.

Như vậy, chủ đề tính dục trong tiểu thuyết Mario Vargas Llosa được rất nhiều nhà nghiên cứu quan tâm tìm hiểu. Các nghiên cứu đa số đều nhằm mục đích làm nổi bật mối quan hệ giữa tính dục, quyền lực và cấu trúc xã hội: tính dục là công cụ phê phán xã hội phụ quyền và bất công trong các tác phẩm, các nhân vật nữ là nạn nhân của hệ tư tưởng gia trưởng, chủ đề tính dục có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong việc phê phán nạn phân biệt giai cấp và chủng tộc. Tuy nhiên, các nghiên cứu trên mới chỉ tập trung vào ý nghĩa phê phán xã hội của chủ đề tính dục mà chưa có sự kết hợp với các lý thuyết hiện đại như thuyết lệch pha, hậu thực dân hay phân tích tính dục từ góc nhìn liên ngành. Hầu hết các nghiên cứu tập trung vào nhân vật nữ, trong khi vai trò của các nhân vật nam và sự liên quan của họ đến diễn ngôn tính dục chưa được quan tâm nghiên cứu. Điều này có thể làm sáng tỏ hơn các cấu trúc quyền lực trong xã hội mà Llosa miêu tả. Phạm vi tác phẩm được nghiên cứu của Llosa cũng tương đối hẹp, chỉ tập trung vào một vài tác phẩm như: *Ngôi nhà xanh*, *Đại úy Pantoja và dịch vụ đặc biệt*,... Mặc dù nghiên cứu về tính dục trong tiểu thuyết Llosa đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng, vẫn còn nhiều khoảng trống cần được khai thác để làm phong phú thêm cách hiểu về chủ đề này.

Hiện nay, trong nghiên cứu về giới và tính dục trong văn chương, thuyết lệch pha (Queer Theory) đang là một lý thuyết nghiên cứu văn học giàu tiềm năng, thu hút được sự chú ý của nhiều nhà nghiên cứu [9]-[13]. Tác giả Kaminsky [10] đã khái quát về sự phát triển của thuyết lệch pha trong văn học Mỹ Latinh, nhấn mạnh sự giao thoa giữa văn hóa, lịch sử, chính trị trong việc nghiên cứu tính dục và giới tính: “*Sự chuyển dịch từ nghiên cứu đồng tính nam và đồng tính nữ sang nghiên cứu thuyết lệch pha đánh dấu một bước chuyển từ việc khảo sát một kho tàng tác phẩm sẵn có của các nhà văn đồng tính sang việc sản sinh lý thuyết trong một lĩnh vực mới; từ các câu hỏi về bản sắc (chẳng hạn như công khai xu hướng tính dục, khẳng định tiếng nói) sang các câu hỏi về chủ thể tính (chủ thể lệch chuẩn là gì và chủ thể ấy được cấu thành như thế nào?); từ cộng đồng, ví dụ như một quan niệm có phần lý tưởng hóa về văn hóa nữ giới lấy người đồng tính nữ làm trung tâm và đường lối chính trị ly khai của đồng tính nữ, sang mối quan hệ giữa chủ thể lệch chuẩn với cộng đồng chính trị và với quốc gia; từ việc tái hiện các chủ đề đồng tính có sẵn và có thể phục dựng được sang việc thể hiện các hành vi vi phạm chuẩn mực như là yếu tố cấu thành các phạm trù như tính dục và giới tính*” [10, tr. 210]. Tác giả cũng có một lưu ý đặc biệt rằng thuyết lệch pha tại Mỹ Latinh thường giao thoa với lý thuyết hậu thực dân.

Ở Việt Nam, tác giả Lê Thị Thủy [14] cũng đã khẳng định sự phù hợp của thuyết lệch pha trong nghiên cứu các biểu hiện của cảm quan đồng tính trong văn xuôi Việt Nam giai đoạn trước Cách mạng Tháng Tám 1945: “*Với những biểu hiện tâm lý phức tạp và đa dạng của dục cảm biến dị, cảm quan đồng tính trong văn xuôi Việt thời kỳ này cần phải cầu viện đến một lối đọc đặc biệt vốn được khơi xuất từ lý thuyết lệch pha để phát lộ*” [14, tr. 20].

Như vậy, với trọng tâm chính là các vấn đề liên quan đến thiên hướng tính dục và căn tính giới, thuyết lệch pha tỏ ra vô cùng hữu hiệu khi ứng dụng vào nghiên cứu diễn ngôn tính dục trong tác phẩm văn học, khơi gợi những góc nhìn mới mẻ, góp phần khẳng định những đóng góp, sự cách tân của tác giả khi viết về chủ đề tính dục.

Sử dụng thuyết lệch pha làm khung lý thuyết chính, bài báo này tập trung phân tích các khía cạnh về giới và tính dục vượt ra khỏi các chuẩn mực truyền thống, đặc biệt qua các hiện tượng tính dục lệch chuẩn, thông qua đó làm nổi bật sự phức tạp và đa chiều của căn tính giới trong 3 quyền tiểu thuyết của Mario Vargas Llosa được dịch và xuất bản tại Việt Nam là *Thành phố và lũ*

chó [15], *Trò chuyện trong quán Cathedral* [16], *Dì Hulía và nhà văn què* [17]. Nghiên cứu cũng góp phần nhấn mạnh vai trò của văn học trong việc tái định nghĩa các khái niệm về giới và tính dục. Cách tiếp cận chủ đề tính dục từ thuyết lệch pha cũng đã mở ra những góc nhìn mới để phân tích văn học Mỹ Latin từ các khung lý thuyết hiện đại và liên ngành.

2. Phương pháp nghiên cứu

Lý thuyết lệch pha (Queer Theory) được áp dụng để cung cấp góc nhìn mới về cách các nhân vật trong tiểu thuyết của Llosa vượt qua hoặc thách thức các chuẩn mực giới truyền thống, từ đó phân tích sự giao thoa giữa tính dục, giới tính và quyền lực. Ngoài ra, bài viết còn sử dụng phương pháp nghiên cứu liên ngành, kết hợp với phương pháp lịch sử - văn hóa và phương pháp phê bình diễn ngôn để phân tích vấn đề căn tính giới trong tiểu thuyết của Mario Vargas Llosa. Với phương pháp lịch sử - văn hóa, bài viết đặt các tiểu thuyết của Llosa vào bối cảnh lịch sử, văn hóa, xã hội Mỹ Latinh, từ đó giúp hiểu rõ hơn những yếu tố lịch sử và văn hóa tác động đến việc Llosa xây dựng căn tính giới và tính dục trong tác phẩm. Phương pháp phê bình diễn ngôn được sử dụng để nghiên cứu diễn ngôn tính dục trong các tiểu thuyết, làm rõ vai trò của nó trong việc phản ánh và tái định nghĩa các quan niệm về giới, tính dục và bản sắc văn hóa.

3. Kết quả nghiên cứu và bàn luận

3.1. Lý thuyết lệch pha (Queer Theory), văn học “queer” và vấn đề căn tính giới

Xuất hiện vào cuối thế kỷ 20 và lấy cảm hứng từ phong trào nữ quyền, lý thuyết giới và lý thuyết hậu cấu trúc luận, lý thuyết lệch pha đã thách thức và phá vỡ các khái niệm cố định về giới tính, tính dục và bản dạng trong xã hội. Thuật ngữ “queer” không chỉ đơn giản nói về cộng đồng LGBTQ+ (tập hợp những người có xu hướng tính dục và bản dạng giới đa dạng, bao gồm đồng tính, song tính, chuyển giới và các bản dạng khác ngoài chuẩn mực dị tính – nhị nguyên giới) mà còn ám chỉ bất kỳ sự tồn tại nào lệch pha, không tuân theo các chuẩn mực dị tính hay nhị nguyên giới tính. Thuyết lệch pha quan niệm rằng bản dạng giới và tính dục không phải là thực thể cố định mà là quá trình mang tính lịch sử, văn hóa và ngữ cảnh. Các chuẩn mực xã hội về giới và tính dục là sản phẩm của quyền lực, bị áp đặt thông qua diễn ngôn, thể chế và văn hóa. Sự lệch pha không chỉ thách thức các chuẩn mực hiện hữu mà còn tái định nghĩa khái niệm bản dạng con người.

Văn học queer không chỉ đề cập đến các tác phẩm có nhân vật thuộc cộng đồng LGBTQ+ mà còn bao hàm những cách kể chuyện, cấu trúc và diễn ngôn phản ánh sự thách thức với các chuẩn mực xã hội về giới và tính dục. Văn học queer thường phê phán các cấu trúc quyền lực áp đặt bản dạng giới, khám phá tính mơ hồ, phức tạp và phân mảnh của bản dạng hay sử dụng ngôn ngữ, hình tượng và cốt truyện để lật đổ những diễn ngôn thống trị.

Căn tính giới là khái niệm biểu thị cách một cá nhân tự nhận thức về giới tính của mình, có thể phù hợp hoặc không phù hợp với giới tính sinh học. Trong bối cảnh văn học queer và lý thuyết lệch pha, căn tính giới trở thành một khái niệm phức tạp và đa chiều, thách thức quan niệm nhị nguyên giới tính truyền thống (nam/nữ). Văn học queer đặt ra câu hỏi về bản chất và nguồn gốc của giới tính, cho rằng giới không phải là bản chất cố định mà được tạo ra qua các hành vi và biểu hiện. Các tác phẩm queer thường mô tả những cá nhân có căn tính giới bị phân mảnh, không ổn định và nằm ngoài các khuôn mẫu giới tính truyền thống. Đồng thời, văn học queer cũng phơi bày sự áp bức của các hệ thống quyền lực đối với những cá nhân có căn tính giới lệch pha và sử dụng chiến lược “kỳ dị hóa” (Queering) để lật đổ các định nghĩa cố định về giới và tính dục, chẳng hạn như đọc lại các tác phẩm kinh điển qua góc nhìn queer để nhận diện những yếu tố “phi dị tính” trong văn học truyền thống.

Lý thuyết lệch pha và văn học queer không chỉ dừng lại ở việc miêu tả các căn tính phi chuẩn, mà còn chất vấn và tái định nghĩa cách mà xã hội hiểu về bản dạng giới và tính dục, tạo không gian cho các bản dạng bị gạt ra ngoài lề và phá vỡ các cấu trúc diễn ngôn áp đặt, qua đó thể hiện sự đa dạng và linh hoạt của căn tính con người. Lý thuyết lệch pha và văn học queer không chỉ có ý nghĩa trong nghiên cứu văn chương mang tính hàn lâm mà còn mang tính chính trị, góp phần thúc đẩy

quyền bình đẳng và việc chấp nhận sự khác biệt. Căn tính giới, khi được hiểu qua lăng kính queer, không còn là một bản chất bất biến mà trở thành biểu hiện phong phú của tự do và sự sáng tạo.

3.2. Các biểu hiện tình dục lệch chuẩn trong tiểu thuyết của Mario Vargas Llosa

Tình dục trong tiểu thuyết Llosa không chỉ là một yếu tố của cốt truyện mà còn là một công cụ để khám phá sự phức tạp của căn tính giới. Trong các tác phẩm như *Đi Hulía và nhà văn quèn*, *Trò chuyện trong quán La Catedral*, *Thành phố và lũ chó*, ông đã khắc họa một loạt các biểu hiện tính dục lệch chuẩn bao gồm đồng tính, song tính, loạn luân/nội hôn, lệch tuổi, tình dục với thú. Llosa không lên án hay khuyến khích những xu hướng này, mà thay vào đó phơi bày chúng như một phần của thực tại con người và xã hội.

Về tình dục đồng tính, đó là mối quan hệ đồng tính nam giữa Don Fermin và người tài xế da đen Ambrosio trong *Trò chuyện trong quán La Catedral*, tình dục đồng giới giữa các học viên trường quân sự trong *Thành phố và lũ chó* hay mối quan hệ đồng tính nữ giữa Hortensia và Queta trong *Trò chuyện trong quán La Catedral*. Nhưng điều đặc biệt là những mối quan hệ đồng tính này đều bị che giấu trong bóng tối và các nhân vật này đều có sự nguy trang giới tính. Có thể nói rằng, đây là một khuynh hướng tình dục không tự nhiên, các nhân vật sống trong một cuộc đời hai mặt vô cùng khác nhau, dẫn đến một kiểu loại khác của tình dục lệch pha, đó là “song tính”. Thuật ngữ “song tính” hay còn gọi là “song tính luyến ái” được sử dụng chính trong trường hợp biểu lộ sự hấp dẫn của con người về tình cảm hay tình dục, hướng đến cả đàn ông và phụ nữ. Các nhân vật Don Femin, Ambrosio, Hortensia và Queta và những học viên của trường quân sự nói trên đều có chung một đặc điểm: có xu hướng tình dục hướng đến cả những đối tượng đồng giới lẫn khác giới. Tuy nhiên, tất cả họ đều che giấu tình dục đồng tính dưới vỏ bọc bên ngoài của tình dục dị tính.

Trong *Trò chuyện trong quán La Catedral*, Don Femin là một doanh nhân da trắng thành đạt, có vợ là Senora Zoila và một gia đình hạnh phúc và Ambrosio cũng có vợ là Amalia. Ông chủ và người tài xế đã che giấu mối quan hệ bạn tình lén lút trong suốt một khoảng thời gian dài mà không một ai hay biết. Chỉ khi người con trai của Don Femin là Santiago điều tra một vụ án mạng thì sự thật về mối quan hệ giữa cha mình và người lái xe cũ mới được hé lộ. Quan hệ của họ được miêu tả như một sự đan xen giữa quyền lực và sự kìm nén, tính dục đồng tính bị đẩy vào “vùng tối” để bảo vệ hình ảnh dị tính bên ngoài. Cô ca sĩ Hortensia là tình nhân của giám đốc an ninh Caio Bermudes và là chị em tốt với Queta, một cô gái điếm. Thế nhưng, giữa Hortensia và Queta lại có một mối quan hệ đồng tính nữ. Trong căn nhà của Caio Bermudes thường xuyên diễn ra những cảnh tính dục nóng bỏng đầy đam mê của họ. Hortensia và Queta là một cặp đồng tính nữ, nhưng Hortensia vẫn duy trì quan hệ với nam giới, điều này minh họa sự giao thoa giữa đồng tính và dị tính. Còn trong *Thành phố và lũ chó*, Alberto có người yêu là nàng Teresa, tuy nhiên trong một lần đi đến nhà thổ, anh ta bị ả gái điếm Chân Vàng phát hiện: “Tôi biết thừa rồi, cậu là một thằng gay” [17, tr. 132]. Tuy nhiên, bí mật đó mãi được chôn giấu, trong mắt các bạn bè trong trường quân sự, Alberto mãi là một nhà thơ tình với những vần thơ gọi dục về vẻ đẹp cơ thể của người phụ nữ.

Như vậy, qua việc tìm hiểu xu hướng tình dục song tính của các nhân vật, chúng ta có thể thấy rằng “cái tôi” của tình dục dị tính được biểu hiện ra bên ngoài, phù hợp với vị trí, vai trò của nhân vật trên thang bậc xã hội, trong khi “cái khác” của tình dục lệch pha bị giấu kín, bị kìm nén. Ở đây, chúng ta có thể nhận thấy mối quan hệ gắn bó sâu sắc giữa diễn ngôn tính dục và diễn ngôn Phân tâm học. Các nhân vật trong tiểu thuyết Llosa luôn vật lộn trong cuộc đấu tranh giữa cái bản năng với lý trí, sự che giấu cái bản năng của những khao khát tính dục đồng tính dưới vỏ bọc của tính dục dị tính. Những ám ảnh tính dục đồng tính đeo đẳng trong suốt cuộc đời nhân vật, chẳng hạn như nhân vật Amrosio.

Ngoài tình dục đồng tính, song tính, Llosa còn viết về tình dục loạn luân và lệch tuổi. Câu chuyện tình yêu đầy sóng gió giữa chàng trai 18 tuổi Marito và người dì Hulía 32 tuổi trong *Đi Hulía và nhà văn quèn* đã thách thức những định kiến xã hội về mối quan hệ họ hàng và sự chênh

lệch tuổi tác. Ngoài ra, trong tiểu thuyết này còn có mối quan hệ tình yêu loạn luân giữa hai anh em ruột trong một kịch bản truyền thanh của nhà văn quần Camacho, cho thấy những ranh giới cấm kỵ về tình yêu và tính dục mà xã hội áp đặt lên con người.

Tình dục với thú, một biểu hiện cực đoan của lệch pha tính dục trong một môi trường quân sự hà khắc cũng được khắc họa trong *Thành phố và lũ chó*. Llosa đã sử dụng các chi tiết và hành động đầy táo bạo để phơi bày sự tha hóa nhân tính và lệch lạc tính dục trong môi trường quân sự khắc nghiệt. Hành vi này được khắc họa thông qua nhân vật Boa (Trăn) trong trường quân sự Leoncio Prado. Trăn được miêu tả với sức mạnh cơ bắp vượt trội, sống rất bản năng với những khao khát tình dục cuồng nhiệt. Trong những khoảnh khắc bị kìm nén, nhân vật này đã có những hành vi tính dục lệch chuẩn: quan hệ với động vật (gà mái và chó cái).

Các biểu hiện tính dục lệch chuẩn phong phú và đa dạng trong tiểu thuyết của Llosa được khắc họa vô cùng táo bạo, gắn liền với tâm lý của các nhân vật và bối cảnh văn hóa, chính trị. Các nhân vật trong tiểu thuyết của ông luôn vật lộn với những khát khao tình dục mạnh mẽ. Tính dục trong tác phẩm Llosa chính là một lăng kính để soi chiếu sự phức tạp của căn tính giới và những ranh giới cấm kỵ, đưa ra lời cảnh báo về sự đàn áp nhân tính trong bối cảnh xã hội hà khắc.

3.3. Vấn đề căn tính giới trong tiểu thuyết của Mario Vargas Llosa dưới góc nhìn của thuyết lệch pha

3.3.1. Quyền lực áp chế và sự kìm nén tính dục

Trong *Thành phố và lũ chó*, môi trường học viện quân sự được khắc họa như một không gian mà quyền lực nam tính thống trị với các chuẩn mực dị tính luyến ái được áp đặt mạnh mẽ. Các học viên bị buộc phải tuân theo những khuôn mẫu nam tính thông qua các hành vi bạo lực và thậm chí các biểu hiện tính dục bị bóp méo như cưỡng ép tình dục đồng giới hoặc tình dục với thú để “chứng minh” bản lĩnh đàn ông. Những chàng trai trẻ luôn rơi vào trạng thái đấu tranh nội tâm giữa việc tuân thủ các chuẩn mực xã hội và bản năng cá nhân. Dưới lăng kính của thuyết lệch pha, bạo lực và kiểm soát tính dục trong không gian này không chỉ thể hiện quyền lực đàn áp mà còn phản ánh những căng thẳng nội tại về giới tính và tính dục, đặc biệt trong những mối quan hệ đồng giới ngầm. Llosa gián tiếp chỉ ra rằng những chuẩn mực nam tính độc hại không chỉ làm tổn thương cá nhân mà còn phá hủy sự đa dạng trong bản dạng giới và tính dục.

Các hành vi trong các cuộc thi thủ dâm được sử dụng để củng cố tính gắn kết tập thể nhưng đồng thời lại là biểu hiện của sự bóp méo tính dục nam. Những hành vi này không chỉ là biểu hiện của sự cạnh tranh nam tính mà còn thể hiện các khao khát bản năng bị kìm nén trong một môi trường khép kín. Những hành vi này có thể được xem là công cụ kiểm soát, áp đặt và làm mờ ranh giới giữa tính dục “bình thường” và các hành vi lệch chuẩn. Llosa đã đặt ra câu hỏi về tính hợp lý của các chuẩn mực xã hội khi những cá nhân như Ricardo Arana (Nô lệ) trở thành mục tiêu của bạo lực và kỳ thị do không phù hợp với định nghĩa nam tính truyền thống. Bạo lực đồng giới không chỉ là công cụ áp bức mà còn là một cách biểu lộ những căng thẳng tiềm tàng trong định nghĩa nam tính và tính dục. Dưới góc nhìn của thuyết lệch pha, môi trường quân sự cũng là nơi mà những sự căng thẳng về giới tính và tính dục bị đẩy đến cực độ, làm lộ rõ những xung đột giữa kỳ vọng xã hội và bản năng cá nhân. Sự bạo lực, kiểm soát và đàn áp không chỉ là vấn đề chính trị mà còn là cách để áp đặt và củng cố các chuẩn mực dị tính.

Trong *Trò chuyện trong quán La Catedral*, Llosa tiếp tục phê phán hệ thống quyền lực thông qua mối quan hệ đồng tính bí mật giữa Don Fermín và tài xế Ambrosio, một mối quan hệ bị đè nén trong bối cảnh xã hội Peru dưới chế độ độc tài. Mối quan hệ này không chỉ là biểu hiện cá nhân mà còn gợi mở về sự chòng chéo giữa quyền lực, kiểm soát và kỳ vọng xã hội đối với giới tính. Các hệ thống quyền lực không chỉ áp đặt lên xã hội mà còn xâm phạm vào đời sống cá nhân, kìm nén những bản dạng lệch pha và biến chúng thành những câu chuyện bên lề. Qua lăng kính của thuyết lệch pha, các mối quan hệ và xung đột này làm nổi bật sự áp bức và tính vô nhân tính mà các chuẩn mực xã hội áp đặt lên giới tính và tính dục.

Trong *Trò chuyện trong quán La Catedral*, câu hỏi “Ở thời điểm nào Peru trở nên thôi nát?” không chỉ mang ý nghĩa chính trị mà còn mở ra những suy tư sâu sắc về sự tha hóa và kìm nén tính dục trong xã hội Peru. Các tương tác phức tạp giữa nhân vật chính Santiago và cha mình, Don Fermin, phản ánh sự chông chéo giữa quyền lực và tính dục. Mối quan hệ giữa hai cha con không chỉ là cuộc đấu tranh quyền lực giữa hai thế hệ mà còn gợi mở về những căng thẳng nội tại liên quan đến sự áp đặt và che giấu bản dạng giới. Llosa khéo léo sử dụng câu hỏi trung tâm này như một biểu tượng để thách thức những khuôn mẫu xã hội đã giam cầm con người trong sự áp bức chính trị và kìm nén cá nhân.

Một ví dụ điển hình về tính dục bị kìm nén là mối quan hệ giữa Hortensia và Queta, một cặp đồng tính nữ, bị buộc phải che giấu tình cảm của mình bằng cách duy trì các mối quan hệ dị tính bên ngoài. Việc những cảnh ân ái của họ tại căn nhà của Caio Bermudes chỉ được miêu tả một cách gián tiếp và mơ hồ đã cho thấy sự phức tạp trong việc biểu đạt tình yêu và bản dạng tính dục trong một xã hội mà những mối quan hệ như vậy luôn bị gạt ra ngoài lề. Hình ảnh này không chỉ nhấn mạnh sự kìm nén mà còn phản ánh cách mà những cá nhân phi chuẩn mực phải sống trong bóng tối của sự kỳ thị và áp lực xã hội.

Dưới lớp vỏ của những cấu trúc quyền lực áp chế là vô số biểu hiện tính dục bị kìm nén, không thể bộc lộ trực tiếp mà phải ẩn mình trong các mối quan hệ mập mờ hoặc những hành vi lệch chuẩn. Llosa không chỉ miêu tả sự đàn áp tính dục một cách công khai mà còn đi sâu vào những biểu hiện gián tiếp, cho thấy sức ép của xã hội có thể biến ham muốn thành những câu chuyện thầm lặng, đầy xung đột.

Bằng cách đặt câu hỏi về tính dục trong bối cảnh xã hội và chính trị, Llosa đã khắc họa một Peru chịu sự chi phối của quyền lực và kỳ vọng xã hội không chỉ đối với các mối quan hệ công khai mà cả trong bản sắc cá nhân. Những câu chuyện bị che giấu và các mối quan hệ bị bóp méo trong tiểu thuyết là lời phê phán sâu sắc về sự bất công mà các hệ thống quyền lực và định kiến đã áp đặt lên con người. Dưới góc nhìn của thuyết lệch pha, những biểu hiện này cho thấy tính dục không chỉ là vấn đề cá nhân mà còn mang tính chính trị và xã hội sâu sắc.

3.3.2. Phân mảnh bản dạng giới và chiến lược queer hóa

Mario Vargas Llosa thường khắc họa các nhân vật có bản dạng phân mảnh và lưỡng lự giữa những lựa chọn phức tạp, đặc biệt trong *Di Hulia và nhà văn quên*. Thông qua việc xen kẽ các cốt truyện đa tầng và sự hòa quyện giữa hư cấu và hiện thực, Llosa khéo léo xây dựng các nhân vật không cố định trong bất kỳ khuôn mẫu nào về giới tính hay tính dục. Cách tiếp cận này tương ứng với quan điểm của thuyết lệch pha, theo đó bản dạng không phải là một thực thể cố định mà là một tiến trình liên tục được hình thành và tái cấu trúc trong mối tương tác giữa các điều kiện xã hội và trải nghiệm cá nhân.

Nhân vật chính Marito được đặt trong một mối quan hệ phức tạp với di Hulia, một mối tình vượt qua các chuẩn mực đạo đức và kỳ vọng xã hội. Mối quan hệ này không chỉ thách thức các giá trị gia đình và xã hội mà còn làm nổi bật sự xung đột nội tâm của Marito giữa ham muốn cá nhân và áp lực đạo đức truyền thống. Sự đấu tranh này đồng thời đã trở thành một quá trình tự khám phá và định hình bản dạng giới của anh, khi những kỳ vọng xã hội dần bị phá vỡ trước sức mạnh và sự kiên định của những khát vọng riêng tư.

Xen kẽ trong cốt truyện chính là các câu chuyện phụ, như mối tình giữa hai anh em ruột, được kể lại với giọng văn trữ tình nhưng chứa đựng bi kịch sâu sắc. Những câu chuyện này không chỉ là một phần của cấu trúc đa tầng trong tiểu thuyết mà còn là biểu tượng cho sự phân mảnh của bản dạng giới và tính dục. Llosa sử dụng những mảnh ghép này để làm nổi bật sự phức tạp và đa chiều của bản dạng con người, đồng thời đặt câu hỏi về những khuôn mẫu xã hội cố định đã áp đặt lên các cá nhân.

Không chỉ dừng lại ở việc khắc họa sự phân mảnh và bất ổn của bản dạng giới, Llosa còn triển khai một chiến lược queer hóa các mối quan hệ vốn được xem là dị tính. Qua đó, ông làm mờ ranh giới giữa các chuẩn mực tính dục truyền thống và những biểu hiện lệch pha mang tính chất thách thức và phản tư sâu sắc.

Khái niệm *queer hóa* trong văn học có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc tái định nghĩa hoặc chất vấn các giá trị và chuẩn mực truyền thống về giới tính, tính dục và bản dạng. Llosa thường xuyên sử dụng phương pháp *queer hóa* để khám phá những tầng ý nghĩa phức tạp trong các mối quan hệ nhân vật, làm nổi bật sự căng thẳng, lệch pha hoặc phi chuẩn trong các mối quan hệ dị tính, qua đó thách thức những định nghĩa truyền thống về tình yêu và bản dạng giới.

Trong *Dì Hulía và nhà văn quèn*, mối quan hệ giữa Marito và dì Hulía đã *queer hóa* các định nghĩa truyền thống về tình yêu dị tính bằng cách làm nổi bật sự chênh lệch về tuổi tác, kinh nghiệm và địa vị. Hulía, với vai trò như một người hướng dẫn, thách thức các vai trò giới thông thường, biến câu chuyện tình yêu của họ thành một không gian để phản ánh sự phá vỡ và tái định hình các khuôn mẫu xã hội. Song song với đó, Llosa còn kết hợp các câu chuyện phụ đầy kỳ quái, làm mờ đi sự phân biệt giữa dị tính và các dạng thức tính dục khác, tạo nên một sự mơ hồ đầy ý nghĩa trong bản dạng giới.

Queer hóa cũng xuất hiện mạnh mẽ trong bối cảnh quân đội của *Thành phố và lũ chó*. Trong trường quân sự Leoncio Prado, các hành vi tính dục “không bình thường” nổi lên như một hệ quả của bạo lực và áp lực giới tính. Llosa khắc họa những mối quan hệ phức tạp giữa các nhân vật, chẳng hạn như sự thống trị và phục tùng giữa Báo Đen và các học viên yếu thế hơn, để làm sáng tỏ cách mà hệ thống bạo lực và áp bức trong môi trường quân đội bóp méo cả tính dục lẫn bản dạng. Những hành vi tính dục bị kìm nén hoặc phi chuẩn trong môi trường nam giới khép kín này đã phản ánh sự phức tạp trong mối quan hệ giữa quyền lực, giới tính và tính dục, đồng thời đặt câu hỏi về những khuôn mẫu xã hội đang thống trị. Chính vì vậy, *queer hóa* trong các tác phẩm của Llosa không chỉ mang ý nghĩa văn học mà còn góp phần vào cuộc đối thoại rộng lớn hơn về bản dạng và sự đa dạng trong xã hội.

Từ việc làm xáo trộn các chuẩn mực dị tính trong quan hệ giữa các nhân vật, Llosa tiếp tục đào sâu hơn vào bản chất của bản dạng tính dục, không chỉ ở cấp độ cá nhân mà còn ở tầm cấu trúc xã hội. Chính qua những sự bất ổn, nhập nhằng và biến động không ngừng của bản dạng tính dục, ông đã chất vấn tận gốc giả định về một bản ngã thống nhất và bất biến.

Mario Vargas Llosa thường xuyên chất vấn tính ổn định của bản dạng trong các tác phẩm của mình, từ chính trị, văn hóa đến giới tính. Ông khắc họa các nhân vật sống trong tình trạng mâu thuẫn nội tâm, họ luôn phải đối mặt với áp lực từ các hệ tư tưởng áp đặt. Những nhân vật này không chỉ đấu tranh để tìm kiếm bản thân mà còn để thoát khỏi những khuôn mẫu được xã hội thiết lập, qua đó phản ánh quan điểm rằng bản dạng không phải là điều tự nhiên hay bất biến mà là một cấu trúc xã hội được tạo ra và duy trì bởi quyền lực và kỳ vọng. Tiểu thuyết của Llosa không chỉ kể lại các câu chuyện về sự áp bức mà còn khám phá phương thức mà các hệ thống quyền lực sử dụng bản dạng để kiểm soát và giới hạn con người. Các nhân vật trong tác phẩm thường phải trải qua những xung đột nội tại, bị giằng xé giữa mong muốn cá nhân và sự ép buộc của xã hội. Llosa đặt ra câu hỏi về bản chất của bản dạng, nhấn mạnh rằng nó không chỉ đa dạng mà còn liên tục thay đổi dưới tác động của các yếu tố xã hội, văn hóa và chính trị.

Eve Kosofsky Sedgwick trong công trình *Nhận thức luận về buồng kín* đã nhấn mạnh: “Bản sắc của đối tượng (subject identity) nhất thiết phải là một phức hợp của các bổn phận, vị thế xã hội và vai trò nghề nghiệp được chọn lựa, thay vì là một bản chất bên trong cố định” [12, tr. 72]. Đồng thời, Sedgwick [12] cũng đề cập đến việc xem xét làm thế nào để việc “bước ra khỏi buồng kín” (bộc lộ công khai thiên hướng tính dục của một người). Tính thể “trong” hay “ngoài” (phòng kín) không phải là một cặp nhị nguyên giản đơn hay một sự việc đã an bài. Các mức độ che giấu và công khai luôn cùng tồn tại trong mỗi cá nhân. Nhưng chính những vùng tối trong phòng kín của tính dục lệch pha đã hé mở cái bản năng của con người: nó là một vai, một “mặt nạ” góp phần tạo nên bản sắc giới tính vốn vô cùng phức tạp và không đồng nhất của con người. Căn tính giới của mỗi một nhân vật trong tiểu thuyết của Llosa là một chuỗi các mặt nạ, các vai trò và các khả năng - một kiểu hỗn hợp của tất cả mọi thứ vốn mang tính thời đoạn, ngẫu nhiên và ứng biến của tính dục dị tính, đồng tính, song tính,...

Qua việc chất vấn tính ổn định của bản dạng, Llosa đưa ra một góc nhìn hậu hiện đại về con người trong sự khẳng định không có gì là cố định hay bất biến. Thay vào đó, ông trình bày bản dạng như một quá trình kiến tạo không ngừng và các nhân vật phải tự định nghĩa và tái định nghĩa chính mình trong một thế giới đầy mâu thuẫn và sức mạnh của quyền lực bao trùm. Cách tiếp cận này không chỉ làm nổi bật sự phức tạp của nhân vật mà còn mở ra không gian để độc giả suy tư về các cấu trúc xã hội vốn đang ràng buộc và chi phối con người trong cuộc sống hàng ngày.

3.3.3. Sự vắng mặt hoặc mờ nhạt của nhân vật lệch chuẩn

Sự vắng mặt hoặc mờ nhạt của nhân vật lệch chuẩn không đơn thuần là sự thiếu vắng về mặt hình tượng mà là một chiến lược nghệ thuật tinh tế, cho thấy lối viết gián tiếp và sức mạnh biểu đạt của sự im lặng. Trong văn chương của Mario Vargas Llosa, sự im lặng ấy trở thành một phương tiện phản ánh xã hội đàn áp với những bản dạng phi chuẩn bị đẩy vào vùng khuất, không phải vì không tồn tại mà vì bị tước quyền hiện diện công khai.

Dù không trực tiếp xây dựng nhiều nhân vật lệch chuẩn rõ ràng, Mario Vargas Llosa vẫn sử dụng sự vắng mặt hoặc mờ nhạt của họ như một chiến lược nghệ thuật nhằm phản ánh sự đàn áp và kỳ thị trong xã hội Peru. Trong môi trường quân đội của *Thành phố và lũ chó*, các nhân vật đồng tính chỉ hiện diện một cách ngầm ẩn thông qua các hành vi bạo lực hoặc qua những lời đồn đại. Môi trường quân đội là nơi các chuẩn mực nam tính thống trị và các bản dạng lệch chuẩn bị đẩy vào bóng tối. Những hành vi tính dục bị bóp méo, như cưỡng ép đồng giới hoặc tính dục với thú, là cách để các nhân vật “khẳng định” nam tính của mình trong một không gian đầy áp lực quyền lực và giới tính. Llosa không cần miêu tả trực tiếp mà vẫn khéo léo hé lộ sự tồn tại gián tiếp của các bản dạng Queer, qua đó phản ánh cách thức mà xã hội Peru che giấu và trấn áp những căn tính bị coi là “lệch chuẩn”.

Tương tự, trong *Trò chuyện trong quán La Catedral*, mối quan hệ giữa Don Fermín và Ambrosio, dù chỉ được hé lộ qua những chi tiết nhỏ và lời kể của Santiago, cũng là một minh chứng điển hình cho tính dục Queer bị đẩy vào bóng tối. Don Fermín, một doanh nhân quyền lực, và Ambrosio, tài xế của ông, duy trì mối quan hệ đồng tính một cách bí mật, không bao giờ được công nhận công khai trong bối cảnh xã hội Peru đầy kỳ thị. Sự không hiện diện rõ ràng này là cách Llosa phơi bày sự áp bức xã hội đối với các bản dạng Queer, đồng thời mở ra không gian để người đọc suy ngẫm về những gì đang bị giấu kín và lý do đằng sau sự im lặng đó.

Sự mờ nhạt hoặc thiếu vắng các nhân vật Queer trong các tác phẩm của Llosa không phải là sự thiếu sót mà là một lựa chọn chiến lược đầy ý nghĩa. Dưới lăng kính Queer, sự im lặng này trở thành một cách mạnh mẽ để khám phá các cấu trúc quyền lực, kỳ thị và đàn áp giới tính trong xã hội. Llosa sử dụng sự mờ nhạt này không chỉ để phản ánh thực tế xã hội đầy bất công mà còn để khuyến khích người đọc chất vấn các chuẩn mực truyền thống về giới tính và tính dục. Những chi tiết mang tính ngầm ẩn và sự hiện diện gián tiếp của các bản dạng Queer trong tiểu thuyết của ông chính là cách để làm nổi bật lên một sự thật rằng họ vẫn hiện diện một cách bền bỉ, bất chấp sự che giấu hay phủ nhận từ xã hội.

4. Kết luận

Phân tích tiểu thuyết của Mario Vargas Llosa dưới góc nhìn thuyết lệch pha mang lại một cách tiếp cận mới mẻ, giúp soi rọi những chiều sâu chưa được khám phá trong cấu trúc bản dạng và tính dục. Khác với phê bình nữ quyền thường tập trung vào việc giải cấu trúc hệ tư tưởng gia trưởng hay phân tâm học Freud nhấn mạnh các ẩn ức vô thức, thuyết lệch pha không xác lập một bản dạng thay thế mà chất vấn chính tính ổn định của mọi bản dạng giới và tính dục. Giới và tính dục được nhìn nhận như những cấu trúc khả biến, được kiến tạo trong diễn ngôn và quyền lực.

Trong các tiểu thuyết của Llosa, tính dục lệch chuẩn hiện diện gián tiếp qua những chi tiết ngầm ẩn như một cách khẳng định rằng sự tồn tại của “Cái Khác” (Otherness) không thể bị xóa bỏ dù bị xã hội che giấu hay ruồng bỏ, kì thị. Những nhân vật của ông thường bị giằng xé giữa

chuẩn mực và khác biệt, giữa vai trò xã hội và khát vọng cá nhân, phản ánh rõ sự phân mảnh và bất định trong tiến trình định hình căn tính.

Llosa triển khai chiến lược queer hóa các mối quan hệ dị tính, làm mờ ranh giới giữa tính dục truyền thống và những biểu hiện lệch pha. Thay vì áp đặt những phán xét đạo đức, ông thể hiện sự đa dạng và phức tạp của tính dục con người như một tiến trình liên tục tái kiến tạo, phản ánh các mâu thuẫn trong đời sống hiện đại.

Không gian văn học của Llosa vì thế trở thành nơi tái định nghĩa căn tính giới, nơi dị tính và lệch pha không đối lập mà đan xen, nơi các khủng hoảng bản dạng phản ánh sâu sắc sự chi phối của văn hóa, chính trị và lịch sử. Cách đọc từ thuyết lệch pha không chỉ mở rộng những hướng nghiên cứu văn học Mỹ Latinh mà còn góp phần vào cuộc đối thoại toàn cầu về bản dạng, quyền lực và tính dục trong xã hội đương đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] A. Kaminsky, "Inhabitants, Visitors, and Washerwomen: Prostitutes and Prostitution in the Novels of Mario Vargas Llosa," *INTI*, vol. 8, pp. 45-56, 1978.
- [2] M. W. Irvine, "Sex, Lies and Politics: The Psychoanalytic Transition of the Ideological Word in Mario Vargas Llosa's Peruvian Novels," Doctoral dissertation, University of Aberdeen, 2004.
- [3] T. Ahmed, "In 'prison-house of love': The Bad Girl and bad girls of Mario Vargas Llosa," *Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities*, vol. 2, no. 3, pp. 309-318, 2010.
- [4] G. Vasuki and J. M. Stri, "Politics of Sexual Victimization and Empowerment in Mario Vargas Llosa's *The Green House*," *Journal of Language and Linguistic Studies*, vol. 17, no. 3, pp. 1894-1898, 2021.
- [5] J. Sarma, "Prostitutes and prostitution: The image of the prostitute in Mario Vargas Llosa's *Captain Pantoja and the Special Service*," *Wizcraft Journal of Language and Literature*, vol. 2, no. 3, pp. 44-51, 2021.
- [6] N. P. Le, "The themes of indigene and exoticism: thinking about cultural identity in novels of G. G. Márquez and M. V. Llosa," *Van Hien University Journal of Science*, vol. 6, no. 4, pp. 33-40, 2019.
- [7] N. P. Le, "On the theme of sexuality in the novels of Gabriel Garcia Marquez and Mario Vargas Llosa," 2022. [Online]. Available: <https://vanvn.vn/ve-chu-de-tinh-duc-trong-tieu-thuyet-cua-gabriel-garcia-marquez-va-mario-vargas-llosa/>. [Accessed December 23, 2024].
- [8] T. T. Nguyen, "The power of sexual discourse in some modern Latin American novels," *Song Huong Magazine*, 2015. [Online]. Available: <http://tapchisonghuong.com.vn/tap-chi/c331/n19995/Suc-manh-dien-ngon-tinh-duc-trong-mot-so-tieu-thuyet-my-latin-hien-dai.html>. [Accessed December 23, 2024].
- [9] A. Jagose, *Queer Theory: An Introduction*. New York, NY, USA: New York University Press, 2001.
- [10] A. Kaminsky, "The Queering of Latin American Literary Studies," *Latin American Research Review*, vol. 36, no. 2, pp. 209-219, 2001, doi: 10.1017/S0023879100019075.
- [11] H. Q. Nguyen, "Literary criticism theory: Queer Theory," 2021. [Online]. Available: <https://khoanguvandhsphue.edu.vn/2021/09/22/cac-ly-thuyet-phe-binh-van-hoc-9-thuyet-lech-pha/>. [Accessed December 23, 2024].
- [12] Q. H. Le, "Queer Theory," *Journal of Literary Studies*, no. 4, pp. 66-80, 2021.
- [13] N. H. Tran, "Queer literature in Vietnam – from disguised forms to confessional autobiographies," 2014. [Online]. Available: <https://khoavanhue.husc.edu.vn/van-hoc-dong-tinh-o-viet-nam-tu-nhung-hinh-thuc-nguy-trang-den-cac-tu-thuat-thu-nhan/>. [Accessed December 23, 2024].
- [14] T. T. Le, "Exploring homoeroticism in Vietnamese prose of the Pre-August Revolution from Queer theory perspectives," *Hai Phong University Journal of Science*, vol. 33, pp. 20-27, Mar. 2019.
- [15] M. V. Llosa, *Aunt Hulia and the Scriptwriter*. Hanoi: New Works Publishing House, 1986.
- [16] M. V. Llosa, *Conversation in the La Cathedral*. Hanoi: Writers Association Publishing House, 2010.
- [17] M. V. Llosa, *The City and the Dogs*. Hanoi: Literary Publisher, 2012.